

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

OKASİFED'İN DÜZENLEDİĞİ

“AB VE TÜRKİYE EKONOMİSİ”

BAŞLIKLİ TOPLANTI KONUSMASI

20 Kasım 2006

Çorum

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bxloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Çorum ilinin değerli yöneticileri, Sayın Başkan, değerli üyeler

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Orta Karadeniz Sanayici ve İşadamı Dernekleri Federasyonu OKASİFED'in davetlisi olarak Çorum'da bulunmaktan ve sizlere hitap etmekten büyük mutluluk duyuyorum. Başkan Erdem Çenesiz'in şahsında hepinize teşekkür ederim.

Bildiğiniz gibi, 10 yılı aşkın bir süredir, Anadolu'daki gönüllü ve bağımsız sanayici ve işadamı dernekleri, ulusal ve bölgesel sorunlara çözüm aramak üzere birlikte faaliyet gösteriyorlar. Bu birlikteliğin son iki yılında, TÜSİAD'ın da öncülüğüyle, bugün OKASİFED'in de üyesi olduğu Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu TÜRKONFED'i ve bu konfederasyonu oluşturan federasyonları kurduk.

ÇORUMSİAD bu süreci en başından beri bilen, izleyen derneklerimizden biriydi. Konfederasyonlaşma çalışmalarının ardından Orta Karadeniz Sanayici ve İşadamı Dernekleri Federasyonu'nun kuruluşuna öncülük yaparak ve bu federasyonun da TÜRKONFED'e katılmasını sağlayarak hareketimize güç verdi. Bu nedenle sizlere bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar,

Bugün sizlerle, AB, ekonomi, reformlar, eğitim gibi, ülkemizin birkaç temel konusu ile ilgili görüş ve düşüncelerimizi paylaşmak istiyorum.

İlk olarak önceki hafta yayımlanan AB ilerleme raporunda öne çıkan bazı başlıklara değinmenin yararlı olacağı kanısındayım.

Tam üyelik sürecine girdikten sonra Türkiye için hazırlanan ilk kapsamlı ilerleme raporu özelliğini taşıyan bu belgede, son bir yıl içinde Türkiye'de gerçekleşen siyasi ve ekonomik gelişmeler ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve Türkiye'nin AB üyeliğinin gereklerini yerine getirebilme kapasitesi otuz üç müzakere başlığı altında ele alınmıştır.

Avrupa Komisyonu'nun bu son İlerleme Raporu bir yandan reform sürecindeki yavaşlamayı eleştirirken, diğer yandan da Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği yolunda kaydettiği ilerlemeleri olumlu değerlendirmektedir.

Türkiye'de sivil toplum, meclis ve medya tarafından çok tartışılan bir konu olan demokratik reformlar, Avrupa Komisyonu'nun raporunda da gündeme gelmiştir. Raporla, Türkiye'de gerçekleştirilen ekonomik, siyasi ve idari reformların önemine vurgu yapılırken, yargı reformu alanındaki eksikliklere dikkat çekilmiştir.

Öte yandan, TCK'nun 301. maddesinin eleştiri konusu yapıldığını da biliyoruz. Hükümet bu konuyu olumlu bir yaklaşımla ele almış durumda. Sivil Toplum kuruluşları ile yapılan ve TÜSİAD'ın da katıldığı bir toplantı sonucunda, bu maddenin yeni biçimi ile ilgili bir öneri hazırlanması çalışmaları devam ediyor. Bu konuda, muhalefetten de yapıcı bir yaklaşım bekliyoruz.

Tam üyeliğe kadar geçecek olan önümüzdeki dönemin ikili doğasını bir kez daha dikkatinize getirmek istiyorum. Hiç şüphesiz köklü gelenekleri olan bir devletin, idari ve kurumsal yapısında değişikliklere giderek, bir bölümü ciddi ekonomik maliyetler de yaratacak olan mevzuat değişikliklerini uygulamaya koyması, elbette kolay bir süreç olmayacaktır.

Öte yandan, müzakere sürecinde kaydedilecek her ilerleme, Türkiye'deki ekonomik ve siyasi istikrar ortamını perçinleyerek öngörülebilirliği ciddi boyutlarda artıracak ve bu durumun yaratacağı ekonomik refah etkisi, uyum maliyetini önemli ölçüde hafifletecektir.

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin Hükümet'in icraatının temel gündem maddesi olmasının gerekliliğini TÜSİAD olarak işte bu nedenle her fırsatta vurguluyoruz. Bütün aday ülkelerin müzakere süreçleri en canlı tartışmaların yaşandığı, hükümetlerin en yoğun bilgilendirme kampanyalarına giriştikleri dönemler olmasına rağmen, ülkemizde bu tür bir sahiplenme olmaması gerçekten üzüntü vericidir. Durum böyle olunca da, Avrupa Birliği'nin bazı konulardaki çifte standardı, verdiği sözleri tutmama eğilimi ve kendi değerlerine aykırı hareketleri gibi pek çok konuyu dünya kamuoyuna anlatmakta ya güçlük çekiyor ya da çok geç kalıyoruz.

Ekonomiye gelince...

Bildiğiniz gibi bu konu, ülkemizde zaman zaman siyasi tartışmaların gölgesinde kalmakta ve siyasi belirsizliklerden olumsuz yönde etkilenmektedir.

Sizlerin de yakından takip ettiğiniz üzere ülkemiz, kriz ertesinde uygulamaya koyduğu ekonomik program sayesinde 2002-2005 döneminde yılda ortalama %7,5 civarında bir hızla büyürken, aynı dönemde enflasyonu da %70'lerden %8 seviyelerine indirmiştir. Bütçe açığı oranı %14'ten %2'ye düşerken, borç stoku milli gelire oran olarak %108'den %70'e inmiştir. Bu dönemde, faizlerin gerilemesi sayesinde de ekonomi genelinde güven ortamı yeniden tesis edilmiş ve tüketim ve yatırımlar canlanmıştır.

Her ne kadar, kriz sonrası dönemde elde edilen bu başarılar geleceğe dair bize umut veriyor olsa da, içinde bulunduğumuz ekonomik ve siyasi şartlar bakımından bunun tek başına yeterli olmadığını görüyoruz. Ekonomimizin bugüne kadar sergilediği bu başarıda çok önemli bir rol oynayan uluslararası konjonktürün, kısa bir süre aleyhimize dönmesi bile, son dört yıllık süreçte elde ettiğimiz makroekonomik kazanımları olumsuz etkileyebilmiştir.

Ekim ayı itibarıyla, yıllık enflasyon %10, ikincil piyasa faizleri ise %20 seviyelerinde seyretmektedir. Dalgalanma öncesi 1,35 seviyesi etrafında dalgalanan dolar kurunun, Ekim ayı genelinde 1,45 civarında bulunduğu görülmektedir. Konut başta olmak üzere, tüketici kredilerinin yavaşladığı bu dönemde, ilk altı ayda %7 olarak gerçekleşen büyüme hızımızın da kademeli olarak düşeceği anlaşılmaktadır. Milli gelirimizin %8'ine ulaşan cari açığımızın yarattığı risk nedeniyle, büyüme hızında beklenen yavaşlamanın enflasyon üzerindeki olumlu etkisinin de sınırlı olacağı tahmin edilmektedir.

Temel ekonomik göstergelerde son dönemde görülen bu gelişmelere rağmen, Türkiye'nin ekonomik performansının geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında, eşine az rastlanır bir iyileşme gösterdiği açıktır. Ancak, bu performansın rekabet içerisinde bulunduğumuz diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla belirgin bir üstünlük sağlayacak boyutta olmadığı da görülmektedir. Küresel koşullar gelişmekte olan ülkeler arasındaki rekabeti giderek daha fazla artırıyor ve karmaşık hale getiriyor. Bu yüzden, son yıllardaki kazanımların yitirilmemesi için orta ve uzun vadeli büyüme stratejilerinin bugünden itibaren tasarlanması ve etkin biçimde uygulamaya konulması gerekiyor.

Kamu kesimi açığı kapanıyor ama tasarruf açığı olan özel kesimin tüketim ve yatırım talebi azalmadığı için, yurtdışı finansman kaynaklarına olan ihtiyacımız canlı kalıyor. Bu da cari açığın giderek artmasına yol açıyor. Bu koşullar, dalgalanma öncesi dönemde bile önemli miktarda açık pozisyonu bulunan reel sektörün kredi riskinin giderek artmasına neden oluyor. Bu risklerin ise önümüzdeki dönemde, esas itibarıyla küçük ve orta ölçekli işletmelerin kaynak yapısının bozulmasına neden olma olasılığı bulunuyor.

Cari açığı çok dikkatle izlemeliyiz. 2006'nın ilk dokuz ayında ekonomimiz 25 milyar dolardan fazla bir cari açık verdi. 12 aylık cari açık Eylül sonu itibarıyla 32.5 milyar dolara ulaştı. Bu rakam, cari açığın milli gelire oranının yüzde 8 civarında olduğunu gösteriyor. Oysa bizim gibi, yurt dışından henüz sürekli bir portföy ve doğrudan yatırım akışının gerçekleşmediği ülkelerde bu pek rastlamadığımız bir oran...

Cari açıktaki genişlemenin önüne geçilememesine ek olarak, yapısal işsizlik ve enflasyon oranlarının sürdürülebilir denge seviyelerine çekilememesi, bütçe gelir ve gider kalemlerinin kalitesinde yeterli iyileşmenin sağlanamaması gibi unsurlar ekonomimizdeki mevcut sorun alanları arasında sayılabilir. Sürdürülebilir büyümenin önkoşullarından biri olan makroekonomik istikrarın tam anlamıyla tesis edilmesi halinde bile, uzun dönemli sürdürülebilir bir büyüme eğilimi ancak ve ancak sürecin mikro reformlarla desteklenmesi durumunda mümkün olabilecektir.

Ekonominin üretim tarafına yönelik özensiz yaklaşımlara da son verilmelidir. Faaliyetini yasalara saygı içinde yürüten büyük-küçük, yerli-yabancı yatırımcının haksız rekabetle yüz yüze gelmemesi için, kayıtdışı çalışan, faturasız mal satan, sigortasız eleman çalıştıran, gelirini eksik beyan eden kişi ve kurumların çok daha etkin bir şekilde izlenmesi ve cezalandırılması gerekmez mi?

Kayıtdışının yarattığı haksız rekabet yatırımların önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Bugün kayıtdışı, ekonomimizin karşı karşıya olduğu en önemli birkaç konudan biridir. Kayıtdışılık herşeyden önce bir gelişmişlik göstergesidir. Son yapılan hesaplamalara göre, 145 ülke ortalaması yüzde 35 olan kayıtdışılık, OECD üyesi gelişmiş ülkelerde ortalama yüzde 16 seviyesindedir. Kayıtdışı ekonomi ile mücadele için dünyada kullanılan çeşitli modeller var. Türkiye'nin de bu modellerden birini uyarlayarak bu çok önemli problem ile sonuç alıcı biçimde mücadele etmesi gerekiyor.

Bu noktada, bahsettiğimiz mikro reformlara örnek olarak, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun getireceği gelişmelerden söz etmek istiyorum. Yeni Türk Ticaret Kanunu işletmelerin performansına dönük şeffaflığı ve güven ortamını tesis ederek risklerin azalmasına ve özel sektörün uluslararası finansman kaynaklarına daha kolay ve daha az maliyetli bir şekilde ulaşmasına zemin hazırlamayı hedefliyor.

Bu amaçla, işletmelerin daha belirgin ve işlevsel kurumsal yönetim ilkelerini uygulayacak durumda olması; uzman ve bağımsız denetçiler tarafından uluslararası standartlara göre denetlenmesi; finansal tablolarının uluslararası muhasebe standartlarına göre hazırlanması; halka açık şirketlerde şirketin varlığını veya gelişmesini tehlikeye düşürebilecek durumların erken teşhisi ve yönetimi için uzman bir komitenin kurulması zorunluluğu ve benzeri düzenlemeler getiriliyor.

Mikro reformları tasarlarken, ekonominin içinde olmayan ama ekonomiyi doğrudan ilgilendiren alanları da dikkate almak gerekiyor. İnsan Kaynakları günümüzde rekabet

gücünün en temel unsuru konumuna geldi. Bu da eğitimi önemli bir gündem maddesi haline getiriyor.

Ne yazık ki bu konuda olumlu şeyler söyleyebilmekten uzaktayız. Türk siyasi tarihinde hükümetler Milli Eğitim konusunu, genellikle, ülke ihtiyaçlarını karşılayacak bir perspektiften değil, siyasi istismar perspektifinden ele aldı.

Daha çok yeni olarak, Milli Eğitim Şurası'nda, muhtemelen ilave birkaç oy getireceği düşüncesiyle, Üniversitelere girişte Meslek Liseleri'ne katsayı uygulamasını kaldırmayı tavsiye eden bir karar alındı. Bu girişim, Şura'nın siyasete alet edildiği izlenimini doğurarak kamuoyunda rahatsızlık yarattı.

TÜSİAD, yükseköğretime girişte katsayı konusu ilk gündeme geldiğinden bu yana, katsayı farklılığını kaldırmaya yönelik düzenlemelerin ortaöğretimin sorunlarına çare olmayacağını vurgulamıştır.

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim sisteminin, sanayi ve hizmet sektörleri için yüksek nitelikli ara kademe insan gücü yetiştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu amaçla meslek okullarının kalitesinin iyileştirilmesi, meslek okulu-istihdam ilişkisinin etkin şekilde kurulması ve mezunların iş hayatına atılmalarının desteklenmesi gereklidir. Maliyeti genel lise eğitiminden fazla olan mesleki ve teknik liselerden mezun olanların, kendi alanlarından farklı bir alanda yükseköğrenim görmelerini kolaylaştıran düzenlemelerin ciddi bir kaynak israfına yol açacağı da dikkate alınmalıdır.

Değerli arkadaşlar,

Türkiye bu noktalara kolay gelmedi. Bugün ülkemizde, sayıları yetersiz de olsa, dünya normlarında eğitim görmüş bir kitle mevcutsa, bunu laik eğitim sistemimize borçluyuz. Bu kazanımları kaybetmemek, adım adım ileri götürmek için sürekli bir çaba içinde olmalıyız.

Ekonomide başarılı performansın devamı, sağlamış olduğumuz ekonomik ve siyasi istikrarı korumamıza bağlıdır. Bu noktaya gelebilmek için çok zaman, enerji ve kaynak sarf ettik, çok bedel ödedik. Bu süreci yeniden yaşayamayız. Ekonomimizin makro değerlerinde sağlamış olan belirgin iyileşmeyi sürdürmek ve daha da ileri götürmek durumundayız.

Aynı durum AB ile ilişkilerimiz için de geçerlidir. Müzakerelerin başlatılması noktasına kolay gelmedik. Bu yolun geri dönüşü yok. Bulduğumuz yerin değerini iyi kavramalı ve ileriye doğru yürümeye devam etmeliyiz.

Yaşadığımız günlere gelişimiz, önemli mücadeleler verilmeyi, bedeller ödemeyi gerektirdi. Kazanımlarımıza dört elle sarılmalı ve onları ileri götürmek için hiçbir fedakarlıktan kaçınmamalıyız.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.